

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
Φορμίωνος 83, Καισαριανή, τ.κ. 161 21. Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584
(Internet) <http://www.imkby.gr> - (e-mail) info@imkby.gr

Αριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/379

Έν Καισαριανῇ τῇ 27ῃ Μαΐου 2020

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 221η

Πρός
τούς Πανοσι(ολογι)ωτάτους καί Αἰδεσιμ(ολογι)ωτάτους Πρεσβυτέρους,
τούς Ἱεροκήρυκες καί τούς Ἐφημερίους, τούς Ἱερολογιωτάτους Διακόνους
καί τά Ἡγουμενοσυμβούλια τῶν Ἱερῶν Μονῶν
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί,
Ὅσιώτατες Ἀδελφές,
Χαίρετε ἐν Κυρίῳ.

Η

δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στους ἀνθρώπους ἀποτελεῖ τήν
μεγάλη υπόσχεση τοῦ Θεοῦ «τήν ἐπαγγελία τοῦ Πατρός» (Πράξεων β', 39).

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός στήν ἀποχαιρετιστήρια ὁμιλία Του στό
ὑπερῶο τῆς Ἱερουσαλήμ κατά τήν διάρκεια τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου παρηγορεῖ

καί στηρίζει τούς Μαθητές Του υποσχόμενος μεταξύ τῶν ἄλλων καί τήν δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό Ὅποϊον ἀποκαλεῖ «Ἄλλον Παράκλητον».

«Καί ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καί ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται» (Ἰωάννου ιδ', 17-18)

Οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου πρὸς τούς Μαθητές Του μεταφρασμένοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

«Καί ὅταν σεῖς μέ ἀγαπᾶτε καί τηρεῖτε τίς ἐντολές μου ἐγὼ θὰ παρακαλέσω τὸν Πατέρα καί ἄλλον βοηθὸν καί ὁδηγὸν καί παρήγορον θὰ σᾶς δώσῃ γιὰ νὰ μένη μαζί σας αἰωνίως. Θὰ σᾶς δώσει τὸ πνεῦμα ποὺ φανερώνει καὶ διδάσκει στίς καλοπροαίρετες καὶ καλοδιάθετες ψυχές τὴν ἀλήθεια καὶ τὸ Ὅποιο ὁ μακρὰν τοῦ Θεοῦ κόσμος τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων δέν δύναται νὰ λάβῃ διότι ἔχει μόνον τὰ αἰσθητὰ μάτια καὶ μέ αὐτὰ δέν τό βλέπει καὶ ὡς ἐκ τούτου δέν γνωρίζει τὴν ἀξίαν Του καὶ δέν τό ζητεῖ.

Σεῖς ὅμως ποὺ παρακολουθήσατε τὰ θαύματά μου καὶ τὴν διδασκαλία μου τό γνωρίζετε, διότι τώρα μέν μένει πλησίον σας, ἐπειδὴ κατοικεῖ ὁλόκληρον μέσα σέ μένα ποὺ εἶμαι κοντά σας, μετὰ τὴν Πεντηκοστήν δέ, θὰ κατοικήσῃ καὶ μεταξύ σας καὶ μέσα στίς ψυχές σας».

1. Οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν χορήγηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Στὴν ὁμιλία Του αὕτῃ ὁ Κύριός μας ἔθεσε τίς ἐξῆς προϋποθέσεις γιὰ τὴν λήψη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπὸ τούς Μαθητές Του:

α'. Πίστη: «Πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμέ πιστεύετε» (Ἰωάννου ιδ', 1)

β'. Ἀγάπη: «Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. Ἐὰν τὰς ἐντολὰς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τητήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ» (Ἰωάννου ιε', 9-10).

γ'. Τήρηση τῶν ἐντολῶν Του: «Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε» (Ἰωάννου ιδ', 15).

* * * * *

2. Ἡ ἔννοια τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ

περί τῆς χορηγήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

«Ἄλλον»

Ὁ χαρακτηρισμός γιά τό Ἅγιο Πνεῦμα «Ἄλλον Παράκλητον» σημαίνει ὅτι σέ σχέση μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό τό Πνεῦμα τό Ἅγιο θά εἶναι « ὁ Ἄλλος Παράκλητος». Μέ κάθε ἄποψη δηλαδή τό Ἅγιο Πνεῦμα θά εἶναι τό ἄλλο Ἐγώ τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστός εἶναι ἡ ἀλήθεια (Ἰωάννου ιδ', 6). Τό Ἅγιο Πνεῦμα πού ἐκλήθη «ὁ Ἄλλος Παράκλητος» θά Τόν ἀντικαταστήσει καί θά συνεχίσει τό ἔργο Του. Αὐτό καλεῖται στήν συνέχεια «τό Πνεῦμα τῆς ἀληθείας».

Ἐπίσης τό «Ἄλλος Παράκλητος» δηλώνει ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα θά εἶναι γιά τούς Ἀποστόλους ὃ, τι ὑπῆρξε καί ὁ Ἰησοῦς Χριστός σ' αὐτούς. «Ὁ Ἄλλος Παράκλητος» ἔρχεται ὅπως ἀκριβῶς ἦρθε καί ὁ Υἱός δηλαδή ἀποστελλόμενος ἀπό τόν Πατέρα. Ὅπως ὁ Πατήρ ἔπεμψε τόν Υἱό, ἔτσι στήν αἴτηση τοῦ Υἱοῦ θά πέμψει καί τόν Παράκλητον στούς Ἀποστόλους καί γενικῶς στούς Μαθητές Του.

«Παράκλητος»

Τό Ἅγιο Πνεῦμα καλεῖται «Παράκλητος» μέ τήν ἔννοια, ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἐκάθισε στά δεξιά τοῦ Θεοῦ Πατρός μετά τήν ἀνάστασή Του (Πράξεις ε', 31) αἰτεῖται ἀπό τόν Θεό Πατέρα τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν μας κατὰ τόν λόγο τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου:

«Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἀμάρτητε· καί ἐάν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τόν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστόν δίκαιον» (Α' Ἰωάννου β', 1)·

Ὅμοίως καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

«Τίς ὁ κατακρίνων; Χριστός ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καί ἐγερθεὶς, ὃς καί ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καί ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν» (Πρὸς Ρωμαίους η', 34)

«Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν» (Πρὸς Ἑβραίους ζ', 25)

Εἰς βοήθειαν τῶν ἁμαρτωλῶν καλεῖται καί τό Ἅγιο Πνεῦμα. Γι' αὐτό τό Ἅγιο Πνεῦμα «ἐντυγχάνει» ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν:

«Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὼ δειρ οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις» (Πρὸς Ῥωμαίους η', 26)

Στὴν ὁμιλία αὕτῃ πού διέσωσε ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ χαρακτηρισμὸς «Παράκλητος» ἐνδεχομένως νά χρησιμοποιεῖται μέ δικαστική χροιά καὶ νόημα κατὰ τὴν ὁποία «Παράκλητος» ὀνομαζόταν ὁ ἐπὶ τὴν δίκην παρακαλούμενος σύμβουλος ἢ, ὁ εἰς βοήθειαν καλούμενος μάρτυς. Οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου σημαίνουν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς πού κάθισε ἐν τῇ δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του παρακαλεῖ τὸν Πατέρα καὶ αἰτεῖται τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν μας (Α' Ἰωάννου β' 1).

Σέ εὐρυτάτῃ ἔννοια «Παράκλητος» σημαίνει βοηθός, ἐπίκουρος, ἄρωγός, φροντιστής: Οὕτω περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού θά ἀντικαταστήσει τὸν Ἰησοῦ Χριστό, πού ἔλαβε θέση στὸν οὐρανό. Αὐτό θά καθοδηγεῖ τοὺς Μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νά κατανοοῦν τὴν εὐαγγελικὴ ἀλήθεια καὶ θά τοὺς ἐνισχύει νά ὑπομένουν κρατερῶς τίς θλίψεις καὶ τὰ δεινὰ ὑπὲρ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Εὐθύμιος Ζιγαβηνὸς ἐρμηνεύει ὅτι «Παράκλητον (σημαίνει) παραινέτην καὶ ἀλείπτῃν ἐν τοῖς ἅθλοις τῆς ἀρετῆς, καὶ ψυχαγωγίαν ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ ἀντίληψιν» (Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, Ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, PG 129, 1400A)

Ὁ Ὀριγένης διακρίνει δύο σημασίες στὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: α'. ὅτι «Παράκλητος (στό χωρίο Α' Ἰωάννου β', 1), σημαίνει μεσίτης, καὶ β'. ὅτι στό τέταρτο εὐαγγέλιο σημαίνει παρήγορος» (Ὀριγένης, Περὶ Ἀρχῶν, liber II, caput VII, 4. PG 11, 218, AB)

Κατὰ δὲ Κύριλλον Ἱεροσολύμων καλεῖται τὸ Πνεῦμα Παράκλητος ὡς παρηγοροῦν ἡμᾶς, βοηθοῦν τίς ἀσθένειες μας καὶ ἐντυγχάνον ὑπὲρ ἡμῶν (Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Κατηχήσεις, ΙΣΤ', 20, PG 33, 948A), (Πρβλ. Γρηγορίου Νύσσης, Κατὰ Εὐνομίου liber II, PG 45, 552AB).

Παράκλητος καλεῖται ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐπειδὴ μᾶς παρηγοροῦν καὶ παρακαλοῦν γιὰ μᾶς τὸν Θεό Πατέρα. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θά ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Πατέρα Του ὑπὲρ τῶν μαθητῶν Του ἄλλον ὑποστηρικτὸν στίς στιγμὲς τῆς ἀσθενείας, σύμβουλον στίς δυσκολίες τῆς ζωῆς, παρηγοριτὴν στὴν θλίψη. Ὑπόσχεται στοὺς μαθητὲς ὁ Κύριος ὅτι θά ἔχουν «Ἄλλον Παράκλητον».

Αὕτῃ εἶναι ἡ μεγάλη ἐπαγγελία τῆς Καινῆς Διαθήκης «Καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ

περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου» (Πράξεων α', 4). Ὅπως ἡ ἐπαγγελία τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου ἦταν ἡ μεγάλη ἐπαγγελία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κατὰ τὴν ὁποία ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνεμένετο ὡς «παράκλησις στοῖς Ἰσραήλ» σύμφωνα μέ τό «καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱεροσολύμοις ὃν ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ Πνεῦμα ἦν Ἅγιον ἐπ' αὐτόν» (Λουκᾶ β', 25). Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς παρηγοροῦσε καὶ ἐνίσχυε τοὺς μαθητὲς Του, ὅταν ἦταν μαζί τους καὶ τώρα, ὅταν χωρίζεται ἀπ' αὐτούς, ὑπόσχεται σ' αὐτοὺς «ἄλλον Παράκλητον».

«Δώσει ὑμῖν»

Ὁ Εὐθύμιος Ζιγαβηνὸς σχολιάζει ὅτι «Ἀλλὰ πῶς παρ' ἄλλου δίδεται καὶ πέμπεται τὸ πανταχοῦ παρὸν καὶ διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ, καθὼς βούλεται, τὰ χαρίσματα; Οὐχ ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὡς ὁμοφυὲς καὶ τὰ αὐτὰ τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ βουλόμενον. Οὐ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τῶν κτιστῶν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἀκτίστου Τριάδος τὰ τοιαῦτα σημαίνουσι. Καὶ δίδεται μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς, ὡς ἐξ αὐτοῦ ἐκπορευόμενον· πέμπεται δὲ παρὰ τοῦ υἱοῦ ὡς συνεργὸν καὶ οὐκ ἐναντίον». (Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, Ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, PG 129, 1400B)

Ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἐξηγεῖ «Δίδωσί γε μὴν τὸν Παράκλητον οὐκ ἰδίᾳ μὲν ὁ Πατήρ, ἰδίᾳ δὲ ὁ Υἱός, χορηγεῖται δὲ μᾶλλον τοῖς ἁγίοις παρὰ Πατρὸς δι' Υἱοῦ» (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ἑρμηνεία ἢ ὑπόμνημα εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, βιβλίον Θ', PG 74, 257D).

«Μεθ' ὑμῶν»

Ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρίας ἐρμηνεύει τό «Μεθ' ὑμῶν» ὅτι ἀντιτίθεται πρὸς τὴν ἀναχώρηση τοῦ Κυρίου. Ὁ ἄλλος αὐτός «Παράκλητος» θὰ μένει μετὰ τῶν Μαθητῶν στὸν αἰῶνα. Τοῦτο «Εἶπεν ἅμα παραμυθούμενος αὐτούς. Οὐ γὰρ οὕτω, φησί, πρόσκαιρός ἐστιν ἡ αὐτοῦ παρουσία, ὡς ἡ ἐμή, ἀλλ' ἄχρι τοῦ αἰῶνος διαρκέσει» (Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, Ἑρμηνεία εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, κεφ. ΙΔ', PG 124, 180, D).

«Εἰς τὸν αἰῶνα»

«Τοῦτο δηλοῖ ὅτι οὐδὲ μετὰ τὴν τελευτὴν (ἐννοεῖ τοῦ μαθητοῦ) ἀφίσταται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν, Ὁμιλία ΟΕ΄, PG 59, 404).

Ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρίας ἐπίσης ἐρμηνεύει, ὅτι: «Οὐδὲ θανόντων ὑμῶν ἀποστήσεται ἀλλὰ συμπαραμενεῖ καὶ ἐνδοξοτέρους ποιήσει καὶ πᾶσι δὲ τοῖς ἁγίοις ἀεὶ σύνεστι». (Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, *Ἑρμηνεία εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον*, κεφ. ΙΔ΄, PG 124, 180, D). Τὸ «εἰς τὸν αἰῶνα» ὑπονοεῖ αἰωνίαν κοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Χριστῷ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ ν' ἀποστέλλεται ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὕπαρξις θεία, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Ἰησοῦ, δὲν κατανοεῖται, ἐὰν ἐκλάβουμε τὸν Ἰησοῦν ὡς ἀπλὸν ἄνθρωπο.

«Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας»

Ἡ ἐννοια τοῦ χαρακτηρισμοῦ σημαίνει ὅτι τὸ «Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας» εἶναι τὸ Πνεῦμα, πού κομίζει τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐντυπώνει αὐτὴ στὴν συνείδηση τοῦ κόσμου. Ἡ φράση αὕτη ἔχει διπλὴ ἐννοια. Πρωτίστως καὶ κυρίως τὸ Πνεῦμα εἶναι Αὐτό πού κομίζει τὴν ἀλήθεια καὶ μαρτυροεῖ τὴν ἀλήθεια περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλλ' εἶναι τοιοῦτο διότι συγχρόνως ἡ ἀλήθεια εἶναι τὸ οὐσιῶδες χαρακτηριστικὸ τῆς οὐσίας Του.

Κατὰ τὸν Θεόδωρο Μοψουεστίας «Καὶ Πνεῦμα δὲ ἀληθείας ἐκάλεσεν ὡς οὐδὲν ἕτερον ἢ τὴν ἀλήθειαν διδάσκον τὸ μὴδ' ἐπιδέχεσθαι τὴν εἰς τὸ ἐναντίον τροπὴν» (Θεοδώρου Μοψουεστίας, *Τεμάχια εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον*, κεφ. ΙΔ΄, PG 66, 777B).

Κατὰ τὸν Εὐθύμιο Ζιγαβηνό «Ἡ ἥττον πιθανῶς «τὸ ἀληθινὸν ἦτοι τὸ ἐξαίρετον πρὸς τὰ ἄλλα πνεύματα» (Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, *Ἑρμηνεία εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον*, PG 129, 1400C).

Καὶ κατὰ τὸν Κύριλλο Ἀλεξανδρείας «τὸ τῆς ἀληθείας Πνεῦμα τουτέστι τὸ τοῦ Υἱοῦ» (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, *Ἑρμηνεία ἢ ὑπόμνημα εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον*, βιβλίον Θ΄, PG 74, 257B).

Ἀξιοσημείωτο, ὅτι ἐκφέρονται ἀμφότερες οἱ λέξεις ἐνάρθρως ἀπὸ τὸν Κύριό μας πού σημαίνουν ὅτι τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας θὰ σᾶς διδάξει τὴν ἀλήθειαν, θὰ φωτίσει τὴν διάνοιά σας μὲ τὴν γνώση τῆς ἀληθείας, θὰ στηρίξει καὶ θὰ ἐνισχύσει τὴν πίστιν σας σ' αὐτὴν καὶ θὰ αὐξήσει τὴν πρὸς αὐτὴ ἀγάπην σας. Οἱ εἰδωολάτρες μέ τίς εἰδωολατρεῖες τους καὶ οἱ Ἰουδαῖοι μέ τίς παραδόσεις τῶν Ραββίνων τους παρεξέκλιναν σέ παχυλές πλάνες. Τὸ Πνεῦμα

ὅμως τῆς ἀληθείας δὲν θὰ ὁδηγήσει μόνον ἐσᾶς «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν», ἀλλὰ διὰ μέσου σας καὶ πολλοὺς ἄλλους.

«Κόσμος»

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἐρμηνεύει ὅτι «Κόσμον ἐνταῦθα τοὺς πονηροὺς φησι» (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολήν, Ὁμιλία ΚΒ΄, PG 62, 159) καὶ ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ὁ λόγος ἐννοεῖ «τοὺς τὰ ἐν κόσμῳ φρονοῦντας καὶ ἀγαπᾶν ἐλομένους τὰ ἐπίγεια» (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ἑρμηνεία ἢ ὑπόμνημα εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, βιβλίον Θ΄, PG 74, 260B).

Εὐθὺς ἅμα τῇ πρώτῃ μνείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀρχίζει ἡ διάκρισις μεταξὺ πιστῶν καὶ τοῦ κόσμου, διάκρισις ἐπανειλημμένως γινομένη. Περὶ τοῦ Υἱοῦ λέχθηκε, ὅτι ἀπεστάλη στὸν κόσμον, ὅχι ὅμως καὶ περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

«Οὐ δύναται λαβεῖν»

«Καίτοι ὁ Θεὸς θέλει νὰ δώσῃ τοῦτο εἰς πάντας», ὅλοι δὲν δύναται νὰ Τό λάβουν.

«Ὅτι οὐ θεωρεῖ»

Κατὰ τὸν ἱερό Χρυσόστομο: «Ἐνταῦθα τὴν γνῶσιν φησι (θεωρίαν)... Οἶδε γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως θεωρίαν λέγειν ἐπειδὴ γὰρ τῶν αἰσθήσεων τρανοτέρα ἐστὶν ἢ ὄψις, διὰ ταύτης αἰετὶ τὴν ἀκριβῆ παρίστησι γνῶσιν» (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστήν, Ὁμιλία ΟΕ΄, PG 59, 405). Τὸ μόνον εἶδος τῆς ὁράσεως ὅπερ ὁ κόσμος ἔχει εἶναι τὸ φυσικό, ἀλλὰ δι’ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὀφθῇ.

Ὁ Εὐθύμιος Ζιγαβηνός διευκρινίζει ὅτι: Ὁ κόσμος δὲν βλέπει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα «σωματικῶς ἄσώματον γάρ» (Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, Ἑρμηνεία εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, PG 129, 1400C). Ἡ κοσμικὴ ἀγάπη δὲν διαθέτει τοὺς ἀοράτους ἐκείνους ὀφθαλμούς, γι’ αὐτὸ καὶ τὸ Πνεῦμα δὲν δύναται νὰ ὀφθῇ ὑπὸ τοῦ κόσμου.

Ὁ Μέγας Βασίλειος διδάσκει «Ὁ μὲν γὰρ σάρκινος ἄνθρωπος, ἀγύμναστον ἔχων πρὸς θεωρίαν τὸν νοῦν, μᾶλλον δὲ ὅλον ὥσπερ ἐν βορβόρῳ

τῷ φρονήματι τῆς σαρκὸς κατορωρυγμένον φέρων, ἀδυνατεῖ πρὸς τὸ πνευματικὸν φῶς τῆς ἀληθείας ἀναβλέψαι. Διότι ὁ κόσμος, τουτέστιν ἡ τοῖς πάθεσι τῆς σαρκὸς δεδουλωμένη ζωὴ, οἷον ὀφθαλμὸς ἀσθενῆς φῶς ἡλιακῆς ἀκτῖνος, τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν οὐχ ὑποδέχεται» (Μεγάλου Βασιλείου, Περί Ἁγίου Πνεύματος, ΚΒ΄, ΡΓ 32, 168ΑΒ)

Οἱ πιστοὶ θεωροῦν τοῦτο. Βλέπουν αὐτὸ στίς ἐνέργειές Του. Καὶ οἱ ἄπιστοι βλέπουν αὐτὸς στίς ἐνέργειές Του, ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦν ὅτι εἶναι τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας. Γι’ αὐτὸ δὲν δύνανται νὰ λάβουν αὐτό. Τὰ πνευματικὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατανοηθοῦν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου, παρὰ μόνον ἀπὸ ἐκείνους τῶν ὁποίων οἱ ψυχές ἔχουν συντονισθεῖ πρὸς τὴν πνευματικὴ σφαῖρα. «Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ» (Πρὸς Κορινθίους Α΄, β΄, 14). Ἡ ἀπόκτηση τοῦ Πνεύματος πραγματοποιεῖ πλήρη χωρισμὸ μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος διατελὼν ὑπὸ τὴν κυριαρχία τοῦ πνεύματος τῆς πλάνης (Α΄ Ἰωάννου δ΄, 6) οὔτε θεωρεῖ οὔτε γινώσκει τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας.

«Οὐδέ γινώσκει αὐτό»

Γιὰ νὰ ἔλθει σ’ ἐμᾶς τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, πρέπει προηγουμένως νὰ τὸ ἐπιθυμήσουμε καὶ νὰ τὸ καλέσουμε. Γι’ αὐτὸ πρέπει ἐκ προτέρων νὰ γνωρίζουμε σέ κάποιο μέτρο αὐτό. Ὁ ἀγνοῶν λοιπὸν αὐτὸ κόσμος δὲν δύναται νὰ λάβει τοῦτο. Οἱ παρακλήσεις τοῦ Πνεύματος φαίνονται στὸν κόσμον ὡς μωρία, ὅπως καὶ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν μιλήσεις στὰ τέκνα τοῦ κόσμου τούτου περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Πνεύματος, θὰ εἶσαι ὡς βάρβαρος μεταξὺ τους, πού ὁμιλεῖ πρὸς αὐτοὺς γλῶσσα ἀκατανόητη.

«Ὑμεῖς δέ»

Προτάσσεται μέ ἔμφαση καὶ ἀντίθεση πρὸς τὸν κόσμον.

«Γινώσκετε»

Κατὰ τὸν Εὐθύμιο Ζιγαβηνό ἦταν πιθανῶς «Γινώσκετε ὅσον οὔπω. Οὐκ εἰς μακρὰν γὰρ ἐπιφοιτήσῃ καὶ διδάξῃ ὑμᾶς» ἢ «γινώσκετε αὐτὸ ἀπὸ τοῦ γινώσκειν ἐμέ» (Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, Ἑρμηνεία εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ΡΓ 129, 1400C). Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τοῦ λόγου Του καὶ τῶν ἔργων Του πού ἦταν ἀπόρροια τοῦ πνεύματος, εἶχε παράσχει τὸ μέσον τοῦ νὰ

θεωρήσουν στήν τελειότερα φανέρωσή Του τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ νὰ ἀναγνωρίσουν πραγματικά ὅ, τι ἀγιώτατο καὶ ἐξοχώτατο σ' αὐτούς.

«Καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται»

Ἀμφότερα λέγονται προληπτικῶς περὶ τοῦ μέλλοντος. Πρὸς τὴν ἐκδοχὴ ταύτην συμφωνεῖ καὶ ἡ διάφορος γραφὴ «ἐν ἡμῖν ἐστι». Καὶ διὰ μὲν τῆς φράσεως «παρ' ὑμῖν μένει (θά μείνει κοντά σας) τονίζεται ἡ κοινωνία τοῦ Πνεύματος μετὰ τοῦ συνόλου τῶν μαθητῶν δηλαδή τῆς Ἐκκλησίας (Πρὸς Κορινθίους Β', ιγ', 13) μέ τὴν φράση «ἐν ὑμῖν ἐστι», σημαίνεται ἡ ἐνοίκισις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸν κάθε ἕνα ἀπὸ ἐμᾶς».

Κατὰ τὸν Θεοφύλακτο Βουλγαρίας «*Τὸ μὲν γὰρ παρ' ὑμῖν τὴν ἔξωθεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς βωήθειαν δηλοῖ τὸ δὲ ἐν ἡμῖν τὴν ἔνδοθεν οἴκησιν καὶ δυνάμωσιν*» (Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, Ἑρμηνεία εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, κεφ. ΙΔ', PG 124, 181, Β).

Θά εἶναι μέσα σας ὡς τὸ φῶς ἐντὸς τῆς ἀτμόσφαιρας, ὅπως ὁ χυμὸς στὰ δέντρα καὶ ὅπως ἡ ψυχὴ στό σῶμα. Ἡ κοινωνία Του μέ αὐτό θά εἶναι ἐνδότερη καὶ στενὴ καὶ ἡ ἔνωσή τους ἀδιάσπαστη. Ἡ τὸ μὲν «παρ' ὑμῖν μένει» ἀναφέρεται στό παρόν στήν προπαρασκευαστικὴ ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος καὶ στήν θεωρία αὐτοῦ ἀπὸ τοὺς Μαθητὲς στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ δὲ «ἐν ὑμῖν ἔσται» ἀναφέρεται στήν στενότερη σχέση μεταξύ τῶν Μαθητῶν καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπὸ τὴν Πεντηκοστὴ καὶ ἐξῆς. Καὶ οἱ δύο ἐρμηνεῖες εἶναι σοβαρές.

* * * * *

3. Τὸ ἔργο τοῦ Παρακλήτου

Ἐπιδίωξις τοῦ Διαβόλου ἀποτελεῖ νὰ καταστεῖ ὁ ἄνθρωπος ὑπόδικος στήν Κρίση τοῦ Θεοῦ. Αὐτό τὸ σκοπὸ προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχει ὑποβάλλοντας τοὺς πιστοὺς καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὁλόκληρη σὲ πειρασμούς. Ὁ Κύριος ὅμως ὑποσχέθηκε ὅτι στοὺς πειρασμούς θά μᾶς ὑπερασπίζεται, θά μᾶς προστατεύει καὶ θά μᾶς ἐνισχύει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

α'. Ἡ συνηγορία εἰς τοὺς πειρασμούς τῶν πιστῶν

Στὴν Καινὴ Διαθήκη εἶναι γνωστὴ ἡ ἔννοια τοῦ Σατανᾶ ἢ τοῦ Διαβόλου ὡς «κατηγόρου» ἢ «ἀντιδίκου» τῶν πιστῶν, πρέπει λοιπὸν ὑπ' αὐτὴν τὴν προϋπόθεση νὰ ἐρμηνεύονται ὅσα στήν Καινὴ Διαθήκη ἀναφέρονται περὶ τῶν πειρασμῶν τοῦ Κυρίου καὶ τῶν πιστῶν ἀπὸ τὸν Σατανᾶ καὶ τῶν ὀργάνων του.

Μελετώντας κανείς τὰ χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης περί τοῦ «πειρασμοῦ» στὸν ὁποῖο ὁ «ἀντίδικος» καὶ «κατήγορος» τῶν πιστῶν ἐμβάλλει σέ κάθε ἓνα πιστό καὶ στήν Ἐκκλησία ὡς σύνολον, ἀντιλαμβάνεται ἀμέσως ὅτι στὸν Σατανᾶ ἀποδίδονται ὅλες οἱ δοκιμασίες τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή οἱ κατηγορίες ἐκ μέρους τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ διχοστασίες ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ μέ κάθε τρόπο διαστροφή καὶ παραμόρφωση τῆς ἀλήθειας τῆς παραδόσεως, ἡ ἀπιστία τοῦ κόσμου γενικά. Κατὰ τοὺς ἔσχατους καιροὺς θὰ πληθυνθεῖ ἡ ἀνομία τό δέ κακό θὰ ἀπειλήσει σοβαρά τὴν ὑπόσταση τῆς Ἐκκλησίας (Ματθαίου κδ', 12, Λουκᾶ ιη', 8, Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β', β, 3, Ἀποκαλύψεως κεφάλαιο ιστ). Ὅλα αὐτὰ συνιστοῦν τὸν «πειρασμόν» τῶν ἐσχάτων καιρῶν τὸν ὁποῖο κατὰ τὴν ἀποχαιρετιστήρια ὁμιλία ἡ Ἐκκλησία ὑπερνικᾷ μέ τὴν βοήθεια καὶ τὴν συμπαράσταση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος – Παρακλήτου. Στό εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου καὶ στίς ἐπιστολές τοῦ Ἰωάννου ἀναφέρονται οἱ προσβολές τοῦ «κατηγόρου» καὶ τοῦ «ἀντιδίκου» ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀντιστοίχως ἡ συνηγορία καὶ βοήθεια τοῦ «Παρακλήτου».

β'. Ἡ συνηγορία τοῦ Παρακλήτου ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας στὸν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα κατὰ τοῦ «κατηγόρου», ἦτοι τοῦ διαβόλου.

Μέ ὅλα τὰ προηγούμενα καταδεικνύονται, νομίζουμε, οἱ λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης διετήρησε τὸν δικανικὸ ὅρο «Παράκλητος» πρὸς ἔκφραση τῶν λειτουργημάτων τοῦ Πνεύματος στήν Χριστιανικὴ κοινότητα καὶ μέσῳ αὐτῆς στὸν κόσμον. Ὅχι μόνον ἡ στὸν Ἰουδαϊσμό ἥδη εὐρέως γνωστὴ εἰκόνα τοῦ Σατανᾶ ὡς «κατηγόρου» καὶ τοῦ Πνεύματος ὡς «Παρακλήτου» τῶν δικαίων ἐνώπιον τοῦ διαρκοῦς οὐρανίου δικαστηρίου, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντίληψη τῆς πρώτης Χριστιανικῆς κοινότητος περὶ τοῦ Πνεύματος ὡς ἐσχατολογικοῦ δώρου κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἀποβολῆς τοῦ Σατανᾶ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συντόνου δραστηριότητάς του, γιὰ νὰ θέσει τοὺς πιστοὺς ὑπὸ τὴν κατηγορία πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ ἐπερχομένου Κριτοῦ, συνέβαλαν στήν ἀπόφασιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ νὰ χρησιμοποιοῖ τὸν δικανικὸ ὅρο «Παράκλητος». Τὸ ἀποκαλυπτικὸ καὶ δικαστικὸ λειτούργημα τοῦ Παρακλήτου στὸν κόσμον κατατείνει πρὸς ἓνα σκοπὸ, τὴν διάσωση καὶ ἀπαλλαγὴν τῶν πιστῶν ἀπὸ τῆς σατανικῆς κατηγορίας. Ἡ Ἀνάσταση καὶ ἡ κρίση στό τέταρτο Εὐαγγέλιο δὲν εἶναι ἀπλῶς γεγονότα τοῦ τέλους τῶν

πάντων, αλλά γεγονότα τῆς ἐποχῆς τῶν ἐσχάτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶχε τὴν συνείδηση ὅτι ἐβίωνε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ κοινότητα. Γιὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως ἀμφότερα εἶναι γεγονότα συμβαίνοντα ἀνὰ πᾶσαν στιγμή ἐντὸς τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου. Θὰ κορυφωθοῦν καὶ θὰ ἀποκαλυφθοῦν ἐνώπιον πιστῶν καὶ ἀπίστων μόνον στὸ τέλος τῆς ἱστορίας, στὴ γενικὴ ἀνάσταση καὶ στὴν τελικὴ κρίση. Κατὰ παρόμοιο τρόπο καὶ ἡ συνηγορία τοῦ Παρακλήτου μετὰ τῆς κοινότητος καὶ τοῦ Πατρὸς ἔναντι τοῦ Σατανᾶ τοῦ μοχθοῦντος ὅπως θέσει ὑπὸ κατηγορίαν τοὺς πιστοὺς, εἶναι διηνεκὴς, θὰ κορυφωθεῖ καὶ θὰ ἀποκαλυφθεῖ σέ ὅλους κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελικῆς Κρίσεως.

Τὸ ἀποκαλυπτικὸ ἔργο τοῦ Παρακλήτου στὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα ἔχει ἄμεση σχέση πρὸς τὴν ιδιότητα Αὐτοῦ ὡς συνηγόρου τῶν πιστῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ Πνεύματος ἀκριβὴς γνώση τῆς κοινότητος ὅσον ἀφορᾷ στὸ νόημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ στὰ τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἀναφέρεται ἀμέσως στὴν δραστηριότητα τοῦ ἀντιδίκου Διαβόλου, ὁ ὁποῖος ἐπιχειρεῖ νὰ διαστρέψει ἀμφότερα, τὴν Χριστολογία καὶ τὴν Ἑσχατολογία τῆς κοινότητος. Τὸ Πνεῦμα, κατὰ τὸν Ἰωάννην, εἶναι ὁ «Παράκλητος» διότι ἀποτελεῖ τὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ συμπαραστάτη καὶ συνηγόρο τῶν ἀγωνιζομένων πιστῶν κατὰ τοῦ «κατηγόρου»

Ὅταν ὁ Κύριος καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης χρησιμοποίησαν τὸν δικανικὸ ὄρο «Παράκλητος» σέ δήλωση τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Πνεύματος στὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τὴν ἐκ τοῦ κόσμου ἔξοδο τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶχαν ὑπ' ὄψιν τοὺς τὴν διδασκαλίαν περὶ τοῦ Πνεύματος ὡς μεσίτου στὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ στὸν Ἰουδαϊσμό. Τὴν παλαιότερη αὐτὴ ἄποψη ὁ Κύριος συμπλήρωσε καὶ ἔδωσε νέον περιεχόμενον σ' αὐτή, ἀφοῦ μέ τὴν εἰσοδὸν Του στὴ ἱστορίαν μέ τὸν θάνατό Του, τὴν Ἀνάστασή Του καὶ μέ τὴν ἰδρυση τῆς Ἐκκλησίας προκάλεσε ὅλως εἰδικῆς φύσεως βαθειὰ κρίση στόν κόσμο καὶ στὸν ἄνθρωπον, ἡ δὲ νέα δὲ φάση τοῦ πολέμου ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας ἐκ μέρους τοῦ «Κατηγόρου»-Σατανᾶ ἦταν ἐκείνη, ἡ ὁποία θὰ προσδιόριζε τὸ κύριο ἔργο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος-Παρακλήτου ὡς μεσίτου μεταξύ τῶν πιστῶν.

Πατέρες καὶ Ἀδελφοί.

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα χορηγούμενον στοὺς πιστοὺς ἀναδεικνύει τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἡ μεγάλη προοπτικὴ ἐπιβάλλει νὰ ἐργαζόμαστε μέ συνέπεια καὶ ὑπευθυνότητα γιὰ τὴν αὔξησιν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν καὶ ἀγάπης

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος & Ὑμηττοῦ Δανιήλ